

Handlingsprogram 2017–2020

Ett styrdokument för
Hörselskadades Riksförbund

Handlingsprogram 2017–2020

HRFs vision

är ett samhälle där alla
hörselskadade kan leva i full
delaktighet och jämlikhet.
Ett samhälle där våra mänskliga
rättigheter respekteras, och
där vi kan förverkliga oss själva
utan att hindras av okunskap,
otillgänglighet eller brist på
vård, stöd och hjälpmedel.

**Detta handlingsprogram
antogs av Hörselskadades Riksförbunds
kongress 2016.**

Innehåll

Inledning	8	Mål C.4: Att skapa ökad trygghet i hörselskadades vardag	28
A. Stark, synlig och hörselsmart	10	D. Uppväxt och utbildning	30
Mål A.1: Att stärka hörselskadade så att fler kan, vill och vågar ta tillvara sina möjligheter och rättigheter	11	Mål D.1: Att hörselskadade och döva barn och ungdomar får habilitering och hjälpmedel efter behov under hela uppväxten	31
Mål A.2: Att öka hörselskadekunskapen och väcka opinion för ett hörselsmart samhälle	12	Mål D.2: Att säkra barns och ungdomars tillgång till teckenspråk	32
B. Hörselvård och folkhälsa	14	Mål D.3: Att hörselskadade och döva elever får skolgång med full delaktighet	33
Mål B.1: Att fler hörselskadade ska få hörselrehabilitering utifrån behov	15	Mål D.4: Att skapa mötesplatser för familjer med hörselskadade barn	35
Mål B.2: Att hörselvården ska vara likvärdig, offentligt finansierad och av hög kvalitet i hela landet	18	E. Arbetsliv och vuxenutbildning	36
Mål B.3: Att öka hörselskadekompetensen inom vård och omsorg för äldre	20	Mål E.1: Att hörselskadade får bättre förutsättningar i arbetslivet	37
Mål B.4: Att verka för fler hörselkontroller	21	F. En stark organisation i utveckling	38
C. Delaktighet och trygghet	22	Mål F.1: Att öka medlemsantalet	39
Mål C.1: Att öka kunskapen i samhället om hörselskadades behov av och rätt till tillgänglighet	23	Mål F.2: Att stimulera medlemsengagemanget och utveckla dialogen inom organisationen	40
Mål C.2: Att uppnå ökad tillgänglighet i alla audiovisuella medier genom mer textning och bättre hörbarhet	24	Mål F.3: Att stärka och engagera förtroendevalda	41
Mål C.3: Att skapa bättre förutsättningar för hörselskadades kommunikation och delaktighet	26	Mål F.4: Att HRFs verksamheter blir tillgängliga för alla hörselskadade	42

Inledning

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är hörselskadades egen intresseorganisation. Det innebär att vi är ett förbund av och för personer med olika grader av hörselnedsättning, tinnitus, Menières sjukdom och/eller ljudöverkänslighet samt föräldrar och andra anhöriga.

Grunden för all vår verksamhet är ändamålsparagrafen i HRFs stadgar (§ 1), HRFs värdegrund, HRFs vision samt FNs allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och senare antagna FN-konventioner – inte minst konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, konventionen om barnets rättigheter och konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Detta handlingsprogram visar vilka mål HRF prioriterar under åren 2017–2020. Programmet gäller för hela organisationen – förbund, distrikt och föreningar – och utgör ett viktigt underlag för de årliga verksamhetsplanerna.

Målen i handlingsprogrammet återspeglar den färdriktning som anges i HRFs intressepolitiska program. Andra utgångspunkter för programmet är aktuell samhällsutveckling, ny forskning och utveckling, HRFs utmaningar som organisation samt, inte minst, hörselskadades erfarenheter.

Temat för kongressperioden 2017–2020 är **”Stark, synlig och hörselsmart”**. Dessa tre ord, som genomsyrar samtliga sex avsnitt i handlingsprogrammet, sammanfattar HRF:s ambitioner både för den hörselskadade individen och för HRF som organisation.

De olika satsningar som HRF genomför inom olika områden syftar i förlängningen till att stärka den enskilde individen, så att fler vågar ”komma ut ur garderoben” och vara öppna med sin hörselskada samt har kunskap om sina rättigheter och möjligheter. Vi ska också stärka HRF, så att vi bättre kan ta till vara hörselskadades intressen och arbeta för ett hörselsmartare samhälle som närmar sig HRFs vision om full delaktighet och jämlikhet.

HRF samverkar med andra organisationer, myndigheter och aktörer, både inom Sverige och internationellt. Inte minst är vi aktiva inom funktionshinderrörelsen och i hörselskadades samarbetsorganisationer. Genom utbyte och samarbete stärker vi vårt påverkansarbete, får ny kunskap och bidrar till en positiv utveckling för hörselskadade i andra delar av världen.

**Stark, synlig och
hörselsmart**

Mål A.1: Att stärka hörselskadade så att fler kan, vill och vågar ta tillvara sina möjligheter och rättigheter

Vi i HRF vill att alla hörselskadade ska kunna känna sig starka, trygga, delaktiga och jämlika med andra. Fria att leva sina liv utan onödiga hinder, med hörselsmarta strategier och lösningar för en väl fungerande vardag, och med mod att vara öppna om sin hörselskada och sina behov. Detta gäller oavsett typ och grad av hörselskada, i alla skeden av livet.

Därför ska vi utveckla HRFs arbete med att stärka enskilda hörselskadade och deras anhöriga. Vi ska skapa insikt och ingjuta självförtroende genom att sprida kunskap om möjligheter och rättigheter, bland annat genom att börja bygga upp ett mentorsystem inom HRF, där hörselskadade stödjer hörselskadade. Vi ska se till att fler kräver sin rätt som patient, konsument, arbetstagare, elev, förälder, publik, väljare och i alla andra aspekter av livet.

Vi ska också erbjuda mötesplatser där hörselskadade får möjlighet att utbyta erfarenheter med andra, finna inspiration och utveckla sin kompetens, samt uppmuntra fler att ”kliva ut ur garderoben” och bli synliga som hörselskadade.

Varje person som vågar tala öppet om sin hörselskada, vågar säga ifrån, vågar ta för

sig av möjligheterna och kräva sin rätt bidrar till att hörselskadade blir en starkare kraft i samhället. En kraft att räkna med.

FÖRBUNDET SKA:

- stärka och vägleda hörselskadade och anhöriga genom att sprida hörselskadade-kunskap samt utveckla HRFs utbud av information och rådgivning om möjligheter och rättigheter
- uppmuntra hörselskadade att påtala och anmäla diskriminering av olika slag, bland annat bristande tillgänglighet, och missförhållanden inom vård/omsorg, samt överklaga förvaltningsbeslut som de anser vara felaktiga
- anordna konferenser riktade till hörselskadade, för att sprida kunskap, stärka deltagarna och ge dem möjlighet att träffa och utbyta erfarenheter med hörselskadade från andra delar av landet
- utveckla försöksprojekt med stödjande ”HRF-mentorer”, i samarbete med distrikt och föreningar, för att skapa bättre förutsättningar för vardagsrehabilitering
- utveckla digitala mötesplatser för hörselskadade, bland annat i sociala medier

- stödja föreningar och distrikt i deras arbete med att ge information, råd och stöd till hörselskadade och anhöriga

DISTRIKTEN BÖR:

- anordna träffar/utbildningar för föreningarna där de får möjlighet att diskutera och utveckla sitt arbete med att stärka hörselskadade och sprida kunskap om möjligheter och rättigheter
- medverka till utvecklingen av ett försöksprojekt med stödjande ”HRF-mentorer”, i samarbete med förbund och föreningar

FÖRENINGARNA BÖR:

- arbeta med att stärka enskilda hörselskadade och anhöriga, genom att sprida

kunskap om hörselskadades möjligheter och rättigheter, samt uppmuntra hörselskadade att ”komma ut ur garderoben” och ta tag i sin hörselsituation

- anordna träffar för olika grupper av hörselskadade, där de kan utbyta erfarenheter och tips samt fördjupa sina kunskaper
- uppmuntra hörselskadade att påtala och anmäla bristande tillgänglighet, andra former av diskriminering och missförhållanden inom vård/omsorg, samt överklaga förvaltningsbeslut som de anser vara felaktiga
- medverka till utvecklingen av ett försöksprojekt med stödjande ”HRF-mentorer”, i samarbete med förbund och distrikt

Mål A.2: Att öka hörselskadekunskapen och väcka opinion för ett hörselsmart samhälle

Hörselskadade är en självklar och berikande del av mångfalden i vårt samhälle. Ändå är det vanligt att hörselskadades behov förbises, lågprioriteras eller till och med avfärdas. Det är också många som upplever sin hörselskada som ett socialt stigma, något som de känner att de behöver dölja, bagatellisera eller till och med skämmas över inför andra.

HRF ska vara en drivande kraft i arbetet

för ett hörselsmart samhälle, präglad av respekt för hörselskadades behov och rättigheter. Genom att sprida kunskap och motverka negativa attityder, fördomar och stereotyper kan vi förebygga utanförskap, stigmatisering och diskriminering och bidra till ett samhälle som är bättre för alla.

Med stöd av insamlad statistik och egna undersökningar ska vi upplysa besluts-

fattare och andra nyckelpersoner om hörselskadades behov och villkor. Vi ska också arbeta för att synliggöra hörselskadade, bland annat i media, och väcka opinion för de frågor vi driver.

FÖRBUNDET SKA:

- sprida kunskap till olika beslutsfattare, andra nyckelgrupper samt allmänheten i stort om hörselskadade och hörselskador, våra villkor, behov och rättigheter samt både brister och lösningar
- vara en stark röst i samhällsdebatten, som väcker opinion för ett hörselsmart samhälle genom att synliggöra hörselskadade och våra frågor i massmedia och sociala medier
- arbeta mot fördomar, myter och negativa attityder, samt verka för att olika former av diskriminering av hörselskadade uppmärksammas och beivras
- genomföra undersökningar och samla in statistik om hörselskadade och hörselskadades villkor inom olika områden
- konsuppdela statistik där så är möjligt
- uppmuntra forskning som belyser hörselskadades situation i samhället
- stödja föreningar och distrikt i deras arbete med att sprida kunskap, motverka fördomar och väcka opinion för ett hörselsmart samhälle

DISTRIKTEN BÖR:

- sprida kunskap till olika beslutsfattare, andra nyckelgrupper samt allmänheten i stort om hörselskadade och hörselskador, våra villkor, behov och rättigheter samt både brister och lösningar
- väcka opinion för ett hörselsmart samhälle, genom att synliggöra hörselskadade i massmedia och sociala medier och lyfta våra frågor i den regionala/lokala debatten
- stödja föreningarna i deras arbete med att sprida kunskap, väcka opinion och motverka fördomar och diskriminering

FÖRENINGARNA BÖR:

- sprida kunskap till olika beslutsfattare, andra nyckelgrupper samt allmänheten i stort om hörselskadade och hörselskador, våra villkor, behov och rättigheter samt både brister och lösningar
- väcka opinion för ett hörselsmart samhälle, genom att synliggöra hörselskadade i massmedia och sociala medier och lyfta våra frågor i den lokala debatten
- arbeta mot fördomar, myter och negativa attityder, samt uppmärksamma och motverka alla former av diskriminering av hörselskadade

Hörselvård och folkhälsa

Mål B.1: Att fler hörselskadade ska få hörselrehabilitering utifrån behov

Hörselrehabilitering är livsviktigt för hörselskadade. Genom rätt insatser i rätt tid kan människor med olika typer av hörselskador få en bra tillvaro med fungerande kommunikation och delaktighet, och undvika onödiga ohälsa och utanförskap. Behoven varierar från person till person, över tid och beroende på livssituation, och insatserna behöver därför vara individuellt anpassade.

Men alltför få hörselskadade får rehabiliteringsinsatser utöver hörapparatutprovning och en del får inte heller grundläggande stöd när det gäller hörselskadekunskap, hörselstrategier för vardagen eller information om tolkservice och hörhjälpmedel för arbete, studier och fritid. Det är inte heller självklart att personer med svår tinnitus eller ljudöverkänslighet erbjuds behandling och det kan dröja innan personer med Menières sjukdom får diagnos och specialistvård.

Vi i HRF ska därför fortsätta arbeta för att alla hörselskadade ska få rehabilitering efter behov, inom ramen för den allmänna hälso- och sjukvården. Genom dialog och påverkan ska vi verka för att landstingen

lever upp till sitt ansvar och erbjuder hörselvård av hög kvalitet. Vi ska också främja utvecklingen av internetbaserad rehabilitering, som ett komplement till den grundläggande rehabiliteringen.

Vi ser i dag en utveckling med allt fler kommersiella aktörer inom hörselvårdsområdet, och detta har lett till ökad förekomst av oseriös försäljning av produkter och tjänster. HRF ska därför arbeta för bättre regleringar när det gäller vem som får utföra hörapparatutprovningar och vilka produkter som får säljas och provas ut som ”hörapparater”.

FÖRBUNDET SKA:

- verka för att alla hörselskadade får den hörselrehabilitering de behöver, med såväl grundläggande som fördjupade insatser, samt att rehabiliteringen utgår från den enskildes individuella behov av hörselskadekunskap, hörapparater, hörselimplantat och andra hörhjälpmedel, hörselförbättrande kirurgi, psykosociala insatser, kommunikationsträning med mera

- verka för att alla landsting har väl fungerande vårdkedjor och behandlingsutbud när det gäller tinnitus, ljudöverkänslighet och Menières sjukdom
- ta initiativ till en kartläggning av CI-vården i landsting och regioner samt utifrån denna kartläggning ta fram ett kunskapsunderlag, till stöd för förbundets och distriktens påverkansarbete
- driva krav på lagstiftning om att utprovning av hörapparat endast får utföras av legitimerade audionomer
- verka för utveckling av standarder för hörselvårdande insatser och produkter, samt tydliga regleringar av vilken typ av produkter som får säljas som ”hörapparater”
- främja utveckling och implementering av internetbaserad rehabilitering, som en del av och ett komplement till hörselvårdens grundläggande insatser
- verka för att alla som kan ha nytta av hörapparater eller hörselimplantat på båda öronen erbjuds möjlighet att få det

DISTRIKTEN BÖR:

- verka för att hörselskadade får den hörselrehabilitering de behöver, med såväl grundläggande som fördjupade insatser, samt att rehabiliteringen utgår från den enskildes

individuella behov av hörselskadekunskap, hörapparater, hörselimplantat och andra hörhjälpmedel, hörselförbättrande kirurgi, psykosociala insatser, kommunikations-
träning med mera

- verka för att landstinget har väl fungerande vårdkedjor och behandlingsutbud när det gäller tinnitus, ljudöverkänslighet och Menières sjukdom
- verka för att alla som kan ha nytta av hörapparater eller hörselimplantat på båda öronen erbjuds möjlighet att få det
- informera föreningarna om rätten till hörselvård och de regelverk och praktiska förutsättningar som gäller i det egna landstinget
- informera och föra dialog med förbundet om större förändringar, brister och problem inom hörselvården

FÖRENINGARNA BÖR:

- uppmuntra hörselskadade att söka hörselvård, informera om de regelverk och praktiska förutsättningar som gäller i respektive landsting, samt upplysa om möjligheten att vända sig till HRFs informationstjänst Hörsellinjen för personlig rådgivning
- uppmuntra enskilda att göra anmälan till landstingets patientnämnd när de har

drabbats av brister och felaktigheter inom
hörselvården

- informera distriktet när föreningen får
kännedom om brister och problem inom
hörselvården

Mål B.2: Att hörselvården ska vara likvärdig, offentligt finansierad och av hög kvalitet i hela landet

Vem vi än är och var vi än bor ska vi kunna få den hörselvård vi behöver. Varje landsting ska kunna erbjuda likvärdig, offentligt finansierad hörselrehabilitering av hög kvalitet, inklusive hjälpmedel, inom rimlig tid. Hörselvården ska alltid utgå från individens behov, inte den enskildes betalningsförmåga.

Men skillnaderna mellan olika delar av landet är i dag stora; både vårdsystem, väntetider och avgiftsnivåer varierar kraftigt. I ett landsting kan patienten få en rad insatser och hjälpmedel, i ett annat bara en hörapparatutprovning och ingenting mer. I ett landsting kan väntetiden vara ett par veckor, i ett annat landsting över ett år. I ett landsting kan patienten få betala några hundralappar för att få hörapparater, i ett annat landsting åtskilliga tusen.

Vi i HRF ska därför arbeta för att avgifterna inom hörselvården blir likvärdiga i hela landet, och att patientens kostnader omfattas av det lagstadgade högkostnadsskyddet. Vi vill ha bort så kallad medfinansiering inom hörselvården – system med ”hörselcheckar”; ingen ska behöva betala extra för att få bra hörselvård, inklusive hjälpmedel. Det är därför viktigt att varje landsting har ett brett och

flexibelt hörapparatsortiment, så att alla patienters individuella behov kan tillgodoses.

HRF ska även verka för att det tas fram nationella riktlinjer för hörselvården, så att den håller en jämn och hög nivå i hela landet. Vi vill dessutom att samtliga landsting ska utveckla sin kvalitetsuppföljning av all hörselrehabilitering som utförs på deras uppdrag, och säkerställa att ingen av de aktörer som verkar inom hörselvården tillåts sätta sina ekonomiska intressen före patientens intressen.

FÖRBUNDET SKA:

- verka för att det upprättas nationella riktlinjer för hörselvårdande behandlingar/insatser
- verka för att alla landsting kan erbjuda hörselrehabilitering inom rimlig tid
- verka för att alla landsting/regioner har flexibla och likvärdiga hörapparatsortiment av god kvalitet, så att alla hörselskadade kan få de hörapparater de behöver
- driva krav på likvärdiga, skäliga avgiftssystem inom hörselvården i hela landet

och arbeta mot medfinansiering, så att alla hörselskadade kan få hörselrehabilitering av hög kvalitet, oavsett personlig ekonomi

- driva krav på att patientens kostnader för hörselrehabilitering omfattas av det nationella högkostnadsskyddet
- verka för att alla aktörer som utför hörapparatutprovningar ansluter sig till det nationella kvalitetsregistret för hörselrehabilitering

DISTRIKTEN BÖR:

- samverka med förbundet i arbetet för likvärdig hörselvård av hög kvalitet
- driva krav på att landstinget kan erbjuda hörselrehabilitering inom rimlig tid
- verka för att landstinget har ett flexibelt hörapparatsortiment av god kvalitet
- verka för att den europeiska standarden för hörapparatutprovning är ett minimikrav vid utprovning av hörapparat i respektive landsting
- driva krav på likvärdiga, skäliga avgiftssystem inom hörselvården och arbeta mot medfinansiering, så att alla hörselskadade kan få hörselrehabilitering av hög kvalitet, oavsett personlig ekonomi

- verka för att aktörer som utför hörapparatutprovningar på uppdrag av landstinget ansluter sig till det nationella kvalitetsregistret för hörselrehabilitering

Mål B.3: Att öka hörselskadekompetensen inom vård och omsorg för äldre

Alltför många äldre hörselskadade drabbas av kommunikationsundernäring, för att de inte fått den hörselvård, de hjälpmedel och det kommunikationsstöd de behöver. Detta leder ofta till olika hälsoproblem, som annars hade dröjt eller helt kunnat undvikas.

HRF ska därför verka för att det inom all vård och omsorg finns personal med kunskaper om hörselskador och hörselskadades behov, som kan ta ansvar för att hörselskadade vård- och omsorgstagare blir delaktiga och kan ha en trygg kommunikation.

Det gör vi bland annat genom att driva krav på fortbildning i hörselskadekunskap för vård- och omsorgspersonal, samt ta fram utbildningsmaterial om detta. Vi ska även arbeta för att varje kommun ska ha hörselinstruktörer eller motsvarande kompetens.

FÖRBUNDET SKA:

- ta fram material om hörselskadade vårdtagares behov, riktat till vård- och omsorgspersonal
- stödja distrikt och föreningar i deras arbete med att driva krav på fortbildning för vård- och omsorgspersonal samt

tillgång till hörselinstruktörer eller motsvarande i varje kommun

DISTRIKTEN BÖR:

- ta initiativ till utbildning eller annan samverkan mellan föreningarna när det gäller att driva krav på fortbildning för vård- och omsorgspersonal, samt tillgång till hörselinstruktörer eller motsvarande i varje kommun

FÖRENINGARNA BÖR:

- driva krav på fortbildning om hörselskadade vårdtagares behov i syfte att höja hörselkompetensen hos vård- och omsorgspersonal
- driva krav på att det ska finnas tillgång till hörselinstruktörer eller motsvarande i varje kommun

Mål B.4: Att verka för fler hörselkontroller

Majoriteten av landets hörselskadade har inte haft kontakt med hörselvården, visar HRFs undersökningar. Hörselnedsättning är fortfarande något som många försöker ignorera, bagatellisera eller dölja. Men att ständigt behöva anstränga sig för att uppfatta vad som sägs kan leda till hälsoproblem. Det är därför viktigt att identifiera en hörselnedsättning så tidigt som möjligt, för att kunna få rehabilitering med information, hjälpmedel och andra insatser.

Vi i HRF ska fortsätta uppmuntra allmänheten att testa sin hörsel regelbundet, samt verka för att fler erbjuds regelbundna hörselkontroller – inte minst barn, yrkesverksamma, ålderspensionärer samt hörselskadade med annat förstaspråk som börjar bygga ett nytt liv i Sverige.

FÖRBUNDET SKA:

- uppmuntra allmänheten att kontrollera hörseln regelbundet
- verka för att personer som är 67 år och uppåt erbjuds regelbundna hörselkontroller
- verka för att regelverk för hörselkontroller av barn och anställda efterlevs och utvecklas

- verka för att alla som påbörjar utbildning i Svenska för invandrare (SFI) erbjuds hörselkontroller

DISTRIKTEN BÖR:

- stödja föreningarna i deras arbete med att sprida information om vikten av att kontrollera hörseln, och bidra till samarbete mellan hörselvården och föreningarna vid lokala informationsinsatser

FÖRENINGARNA BÖR:

- uppmuntra allmänheten att kontrollera hörseln regelbundet samt genomföra lokala informationsinsatser om vikten av att söka hörselvård i tid, för att förebygga ohälsa

Delaktighet och
trygghet

Mål c.1: Att öka kunskapen i samhället om hörselskadades behov av och rätt till tillgänglighet

God tillgänglighet har avgörande betydelse för hörselskadades möjligheter att vara delaktiga, jämlika och trygga. Ändå brister tillgängligheten inom de flesta områden i samhället. Dessutom råder det brist på kunskap och insikt om vad tillgänglighet för hörselskadade innebär, och att det är något vi har rätt till.

HRF på alla nivåer ska därför arbeta med att öka kunskapen om våra behov av och vår rätt till tillgänglighet – det vill säga god ljudmiljö, teknik som förstärker tal, visuell information, tolktjänst med mera. Vi ska sprida upplysning och ställa krav inom arbetsliv, utbildning, politik, samhällsdebatt, persontrafik, kulturliv, föreningsliv med mera.

I det arbetet ska vi använda oss av bland annat diskrimineringslagen och uppmuntra hörselskadade att påtala och anmäla bristande tillgänglighet. Vi ska vara tydliga, synliga och våga säga ifrån, som individer och som grupp.

I våra kontakter med olika samhällsaktörer ska vi lyfta vikten av att hela samhället planeras och utformas på ett sätt som gör att alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga – så kallad "universell utformning".

FÖRBUNDET SKA:

- sprida kunskap och ställa krav på beslutsfattare och andra ansvariga när det gäller hörselskadades behov av och rätt till tillgänglighet

DISTRIKTEN BÖR:

- sprida kunskap och ställa krav på beslutsfattare och andra ansvariga när det gäller hörselskadades behov av och rätt till tillgänglighet
- anordna utbildning för föreningarna om diskrimineringslagen och möjligheten att anmäla bristande tillgänglighet

FÖRENINGARNA BÖR:

- sprida kunskap och ställa krav på beslutsfattare och andra ansvariga när det gäller hörselskadades behov av och rätt till tillgänglighet

Mål c.2: Att uppnå ökad tillgänglighet i alla audiovisuella medier genom mer textning och bättre hörbarhet

I dagens kommunikationssamhälle växer informations-, underhållnings- och nyhetsutbudet lavinartat, och en allt större del av detta utgörs av audiovisuellt material – det vill säga ljud- och filmmaterial i tv, på webben med mera. Det här innebär att textningen får allt större betydelse för hörselskadades möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Men trots att HRF har haft viktiga framgångar när det gäller text i tv och på bio, så ökar inte textningen i samma takt som det samlade medieutbudet. Utvecklingen är särskilt bekymmersam när det gäller webb-tv; tidningar sänder numera debatter, intervjuer med mera – och textar i princip ingenting.

HRF ska därför arbeta för att textning blir en självklarhet inom tv, webb och andra medieplattformar. För att lyckas med det ska vi driva på utvecklingen av nya tekniker för textning, så att det går att höja både kvalitet och effektivitet, inte minst när det gäller direkttextning. Vi ska också uppmuntra allmänheten att texta kortare filmklipp för webben själv.

Dålig hörbarhet i radio och tv är ett problem för många hörselskadade, och HRF ska där-

för fortsätta driva krav på att medieföretag och andra ska jobba aktivt med att få bort störande bakgrundsljud och öka tydligheten. Vi ska även verka för jämnare ljudnivåer, utan skarpa växlingar som väcker obehag.

FÖRBUNDET SKA:

- driva krav på lagstiftning och andra regleringar om att allt audiovisuellt material som medieföretag erbjuder via olika kanaler ska vara textat samt ha god hörbarhet och jämna ljudnivåer
- driva på för att få fram standarder för textning, oberoende av sändningsplattform
- driva krav på utveckling av textningsmetoder som möjliggör mer och effektivare textning av hög kvalitet, samt arbeta för att sådana textningsverktyg blir öppna för alla aktörer och implementeras brett
- sprida kunskap om textning till organisationer, myndigheter, företag och andra som använder sig av audiovisuella medier i sin kommunikation

DISTRIKTEN BÖR:

- sprida kunskap om vikten av och praktiska råd om textning, till bland annat organisationer, företag, landsting och andra som använder sig av audiovisuella medier i sin kommunikation

FÖRENINGARNA BÖR:

- sprida kunskap om vikten av och praktiska råd om textning, till organisationer, företag, kommuner och andra som använder sig av audiovisuella medier i sin kommunikation

Mål c.3: Att skapa bättre förutsättningar för hörselskadades kommunikation och delaktighet

För de flesta som använder hörapparater har teleslingor och motsvarande avgörande betydelse för möjligheterna att uppfatta vad som sägs. Trots det är det många offentliga lokaler som saknar teleslinga, och där slinga finns är risken stor att den är trasig, har störningar eller inte är påslagen. Underhållet är ofta eftersatt och det är vanligt att berörd personal saknar kunskap om hur de ska hantera teleslingan.

Vi i HRF ska därför arbeta för att få igenom starkare krav på installation och underhåll av teleslingor samt inventera förekomsten av slingor i olika lokaler och ställa krav på underhåll när så behövs.

Även när det gäller ljudmiljö och taluppfattbarhet ska vi verka för skärpta krav i lagar och regler.

Vi ska också fortsätta ställa krav på en mer utvecklad och samordnad tolkservice, inklusive mer och bättre distanstolkning. Särskilt viktigt är det att tillgången till tolk i arbetslivet stärks.

FÖRBUNDET SKA:

- driva krav på utökad lagstiftning och andra regleringar som ställer krav på installation och underhåll av teleslingor eller motsvarande i både befintliga och nya samlingslokaler
- uppmärksamma ljudmiljö- och hörbarhetsfrågor samt verka för skärpt lagstiftning och andra regleringar som ställer högre krav på bra ljudmiljö med god taluppfattbarhet
- verka för en utvecklad och mer samordnad tolkservice samt driva krav på utökad tillgång till tolk, särskilt i arbetslivet
- utreda möjligheterna för att spara text som skapas vid skrivtolkning och lägga förslag på hur texten kan användas

DISTRIKTEN BÖR:

- verka för en utvecklad och mer samordnad tolkverksamhet samt driva krav på utökad tillgång till tolk, bland annat genom mer och bättre distanstolkning

- stödja föreningarna i deras arbete med att inventera och ställa krav när det gäller teleslingor och motsvarande
- informera föreningarna om tolkfrågor och uppmuntra dem att sprida kunskap till medlemmar och andra hörselskadade om tolkmetoder, tolkanvändning och tolkservice

FÖRENINGARNA BÖR:

- inventera förekomsten av teleslingor och motsvarande i offentliga och publika lokaler i respektive kommun, kräva åtgärder där sådana system saknas eller inte fungerar, samt verka för att det finns kunskap om och rutiner för handhavande av teleslingor hos ansvarig personal i berörda lokaler
- sprida kunskap till medlemmar och andra hörselskadade om tolkmetoder, tolkanvändning och tolkservice
- uppmärksamma ljudmiljö- och hörbarhetsfrågor vid kontakter med lokala restauranger/caféer, kulturverksamheter, utbildningsanordnare, fack, arbetsgivare med mera

Mål C.4: Att skapa ökad trygghet i hörselskadades vardag

Bristande tillgänglighet för hörselskadade är inte bara diskriminerande. Det skapar också stora praktiska problem och otrygghet i vardagen – och kan, i värsta fall, leda till att hörselskadade utsätts för livsfara.

I dag är de flesta utrymningslarm och andra viktiga larm runt om i samhället inte tillgängliga för hörselskadade. Det är också vanligt att hörselskadade missar viktiga meddelanden i olika krissituationer, eftersom sådana besked oftast förmedlas via högtalare och audiovisuella medier utan text. Det här innebär att hörselskadade utsätts för onödiga risker.

Även i andra situationer utsätts hörselskadade för stor otrygghet. Till exempel när vi är inlagda på sjukhus och har svårt att kommunicera med vårdpersonalen, eller när vi inte kan boka läkartid annat än via telefon, eller vid resor då högtalarmeddelanden är svåra att uppfatta, eller vid myndighetskontakter då vi endast kan nå handläggare via telefon.

Därför ska vi i HRF driva krav på skärpta regelverk om att larm ska vara fullt tillgängliga för alla hörselskadade samt intensifiera

arbetet för att visuell information ska bli en självklarhet vid resor. Vi ska också arbeta för att myndigheter och hälso- och sjukvården ska förbättra sina tillgänglighetsrutiner gentemot hörselskadade och när det gäller vården införa en för patienten valbar möjlighet att ange hörselskada som grundinformation i patientjournalen.

FÖRBUNDET SKA:

- driva krav på lagstiftning eller andra regleringar som kräver att utrymningslarm och andra säkerhetslarm i offentliga och publika lokaler är tillgängliga för hörselskadade och döva
- verka för att visuell information blir standard för både störningsmeddelanden och planerade meddelanden inom alla typer av kollektivtrafik samt vid stationer/terminaler
- verka för regelverk som kräver att myndighets- och vårdkontakter sker på ett sätt som är tillgängligt och kommunikations-säkert för hörselskadade

DISTRIKTEN BÖR:

- driva krav på att landstinget ska ha tydliga tillgänglighetsrutiner vid sina sjukhus, så att alla hörselskadade vårdtagare snabbt kan erbjudas tolkning, samtalsförstärkare och andra kommunikationslösningar beroende på situation och behov
- verka för att vårdkontakter sker på ett sätt som är tillgängligt och kommunikations-säkert för patienten

FÖRENINGARNA BÖR:

- sprida kunskap om vikten av att utrymningslarm och andra säkerhetslarm i offentliga och publika lokaler är tillgängliga för hörselskadade och döva

Uppväxt och
utbildning

Mål D.1: Att hörselskadade och döva barn och ungdomar får habilitering och hjälpmedel efter behov under hela uppväxten

Alla hörselskadade/döva barn och ungdomar behöver habilitering och hjälpmedel under hela uppväxten för att kunna utveckla sin kommunikation och sitt självförtroende, och bli fullt delaktiga och jämlika i lek, utbildning, familjeliv och fritid. Detta har avgörande betydelse för resten av livet.

Trots det är det inte självklart att alla barn får den habilitering de behöver. Många ”faller mellan stolarna” när de kommer upp i skolåldern; landstingets hörselvård tar inte tillräckligt ansvar för skolsituationen och skolorna har sällan kompetens när det gäller hörselskadade elevers behov. De flesta går därför i skolor med dålig ljudmiljö, utan de hjälpmedel och pedagogiska anpassningar de skulle behöva. Det är inte heller självklart att hörselskadade/döva barn och ungdomar får tillgång till hjälpmedel för fritiden, vilket ökar risken för utanförskap.

Vi i HRF ska värna barnens rätt till en bra start i livet genom att arbeta för att landstingets habilitering tar en aktiv roll för att ge alla hörselskadade barn och ungdomar optimala förutsättningar, med de hjälpmedel de behöver för både skola och fritid. Av detta följer att inga barn och ungdomar ska

betraktas som ”färdigbehandlade” och avregistreras hos habiliteringen, utan få ett aktivt stöd och regelbundna uppföljningar under hela uppväxten. Ett barns tillgång till habilitering ska inte bero på om barnet har drivande föräldrar som ställer krav.

FÖRBUNDET SKA:

- verka för att hörselskadade/döva barn och ungdomar får den habilitering de behöver under hela uppväxten, samt tillgång till hjälpmedel för både förskola/skola och fritid
- verka för att hörselvården utvecklar sin statistik över hörselskadade/döva barn och ungdomar

DISTRIKTEN BÖR:

- verka för att hörselskadade/döva barn och ungdomar får den habilitering de behöver under hela uppväxten samt tillgång till hjälpmedel för både förskola/skola och fritid
- verka för att hörselvården utvecklar sin statistik över hörselskadade/döva barn och ungdomar

Mål D.2: Att säkra barns och ungdomars tillgång till teckenspråk

Teckenspråk stärker hörselskadade och döva barns kommunikation. Ett hörselskadat barn som är tvåspråkigt, och kan växla mellan tal och teckenspråk beroende på situation, får ökad frihet och trygghet i vardagen. Trots det är det inte självklart att hörselskadade barn får lära sig teckenspråk. Även föräldrars rätt till teckenspråksundervisning begränsas av opraktiska regelverk.

Detta ska HRF arbeta för att ändra på, så att både barnen och deras anhöriga får bästa möjliga förutsättningar för att få lära sig teckenspråk och utveckla tvåspråkighet.

FÖRBUNDET SKA:

- verka för att hörselskadade/döva barn och ungdomar samt deras närstående får tillgång till teckenspråksutbildning efter behov
- verka för att barn till hörselskadade/döva föräldrar får tillgång till teckenspråksutbildning efter behov
- verka för att kommuner inte hindrar hörselskadade/döva barn från att gå i teckenspråkig förskola/skola

FÖRENINGARNA BÖR:

- verka för att hörselskadade barn och ungdomar får tillgång till teckenspråksutbildning inom ramen för sin skolgång
- verka för att kommuner inte hindrar hörselskadade och döva barn från att gå i teckenspråkig förskola/skola

Mål D.3: Att hörselskadade och döva elever får skolgång med full delaktighet

De flesta hörselskadade elever går integrerat i vanliga, kommunala skolor, och de flesta av dem har inte de förutsättningar som de skulle behöva för att kunna prestera och vara delaktiga på samma sätt som sina skolkamrater. Bristerna är stora när det gäller ljudmiljö, hörteknik, pedagogik och tillgång till hörsellärare.

HRF ska därför arbeta för att det inrättas statligt finansierade, regionala resurscentra med ansvar för hörselskadade, döva och dövblinda elevers skolgång, oavsett vilken skolform eleverna går i. Hit ska både elever och föräldrar samt kommuner, lärare och annan skolpersonal kunna vända sig för att få det stöd som till stora delar saknas i dag. Varje resurscenter ska samla en gedigen kompetens för att kunna stödja denna målgrupp.

Det händer att kommuner hindrar hörselskadade barn från att gå i förskolor/skolor med anpassad miljö och undervisning, eftersom verksamheten ligger i annan kommun. Ofta hänvisar hemkommunen till ekonomiska skäl – de vill inte betala för skolskjuts och/eller ersättning till annan kommun. Därför ska HRF verka för att föräldrarnas

rätt att välja anpassad skola stärks och att staten tar ansvar för att barnen får skolskjuts vid behov.

På lokal nivå ska vi påverka kommunerna att se över ljudmiljön i skolor/förskolor, för att sedan kunna åtgärda problem och skapa god taluppfattbarhet. Även kompetensen hos skolpersonalen behöver stärkas när det gäller hörselskadade elevers behov.

FÖRBUNDET SKA:

- driva krav på att staten tar ett samlat ansvar för alla hörselskadade elevers skolgång genom att inrätta regionala resurscentra, med statlig finansiering och samordning, där det finns gedigen kompetens inom specialpedagogik, hörteknik med mera till stöd för skolpersonal, föräldrar och eleverna själva
- verka för att få till stånd en ny hörselläro-utbildning
- verka för att alla hörselskadade elever har kontakt med hörsellärare
- driva krav på att föräldrar får lagstadgad rätt att välja anpassad skolgång för sitt hörselskadade/döva barn i annan kommun,

utan att hindras av hemkommunen, samt verka för att staten säkerställer att hörselskadade och döva barn som har antagits vid anpassad förskola och skola får skolskjuts dit, vid behov

- sprida kunskap om hörselskadades behov till ansvariga myndigheter och huvudmän inom utbildningsområdet
- verka för att staten stimulerar insatser som syftar till att samtliga skolor ska ha en bra auditiv miljö, med ljudmiljö, hörteknik och pedagogik som passar hörselskadade elever

DISTRIKTEN BÖR:

- stödja föreningarna i deras arbete med skolfrågorna ute i kommunerna

FÖRENINGARNA BÖR:

- verka för att kommunen inventerar ljudmiljön och tillgången till hörteknik i skolan, och därefter vidtar lämpliga åtgärder
- upplysa föräldrar om möjligheten att vända sig till HRFs informationstjänst Hörsellinjen för personlig rådgivning

Mål D.4: Att skapa mötesplatser för familjer med hörselskadade barn

Det är oerhört viktigt att familjer med hörselskadade barn får möjlighet att träffa andra i samma situation. Föräldrar behöver träffa andra föräldrar, syskon behöver träffa andra syskon, hörselskadade barn behöver träffa andra hörselskadade barn. Familjer med barn i olika skeden av uppväxten behöver mötas i lek, allvar, utbildning, erfarenhetsutbyte, praktiska tips – och vänskap.

HRF ska medverka till och stimulera sådant utbyte, såväl lokalt som på riksnivå, genom att arrangera familjeläger, familjedagar, utbildningar och andra träffar.

Vi ska också driva ett samarbetsprojekt i Bolivia tillsammans med unga personer med hörselskada, i syfte att skapa en väl fungerande boliviansk hörselskadeorganisation

FÖRBUNDET SKA:

- anordna minst ett familjeläger
- ge kunskapsstöd till distrikt som anordnar föräldrautbildningar
- medverka till att det skapas och utvecklas en hörselskadeorganisation i Bolivia

DISTRIKTEN BÖR:

- anordna familjedagar och/eller familjeläger, där både barn och föräldrar kan mötas, utbyta erfarenheter och förkovra sig
- anordna utbildningstillfällen för föräldrar, gärna i samverkan med förbundet och andra distrikt

The background is a solid orange color. Overlaid on this are large, stylized, semi-transparent letters. A large 'L' is on the left, and a large 'B' is in the center. To the right of the 'B', a portion of a large circle is visible. The text 'Arbetsliv och vuxenutbildning' is centered over the 'B' in a white, bold, serif font.

Arbetsliv och vuxenutbildning

Mål E.1: Att hörselskadade får bättre förutsättningar i arbetslivet

Många hörselskadade arbetstagare löper risk att drabbas av ohälsa för att de inte har fått hörselvård och för att de jobbar i bristfällig arbetsmiljö. Många sliter med sin kommunikation i dåliga ljudmiljöer, utan de tekniska hjälpmedel de behöver. En hel del vågar inte heller tala öppet om sina hörselproblem med kolleger, arbetsgivare eller fack.

Det strukturerade arbetsmiljöarbetet ute på arbetsplatserna fångar sällan upp dessa problem, och även företagshälsovården har en tendens att inte ta hörselfrågorna på tillräckligt stort allvar.

Vi i HRF ska därför sprida kunskap till olika aktörer inom arbetslivet samt till hörselskadade arbetstagare. Vi ska bidra till att ohälsa bland hörselskadade förebyggs genom att belysa sambandet mellan ohälsa och brist på tillgänglighet, hjälpmedel och hörselrehabilitering samt visa att hörselfrågorna behöver vara en självklar del av arbetsmiljöarbetet.

FÖRBUNDET SKA:

- sprida kunskap om hörselskadades behov och de brister som finns till myndigheter, fack, skyddsombud, arbetsgivare, företagshälsovård med mera
- verka för att hörmiljöfrågorna blir en självklar del av det strukturella arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna
- verka för att diskriminering av hörselskadade i arbetslivet och på arbetsmarknaden uppmärksammas och beivras

FÖRENINGARNA BÖR:

- sprida kunskap om hörselskadades behov och rättigheter till nyckelpersoner inom arbetslivsområdet
- upplysa hörselskadade arbetstagare om möjligheten att vända sig till HRFs informationstjänst Hörsellinjen för rådgivning om möjligheter och rättigheter i arbetslivet.

The background is a solid orange color. It features several large, semi-transparent geometric shapes: a large 'L' shape on the left, a large 'P' shape in the center, and a large circle on the right. The text is centered over the 'P' shape.

**En stark organisation
i utveckling**

Mål F.1: Att öka medlemsantalet

HRF ska vara hörselskadades röst i samhället. Och ju fler medlemmar vi är, desto bättre hörs vi. Det är medlemmarna som ger organisationen trovärdighet och styrka. Det är medlemmarna som gör att HRF kan vara en drivande kraft, fast förankrad i hörselskadades verklighet.

Ett ökande medlemsantal innebär att fler hörselskadade får viktig kunskap och stöd från en organisation som tillvaratar deras intressen, samtidigt som HRF får ett värdefullt inflöde av nya erfarenheter och åsikter. Det stärker både den enskilde och vår organisation.

Vi i HRF ska därför utveckla arbetet med att värva nya medlemmar genom att samla och dela med oss av goda idéer, samt utbyta erfarenheter, inspirera och framför allt lyssna på hörselskadade själva. Vi ska också prova nya metoder, bland annat undersöka hur nätverk kan sänka tröskeln för engagemang i HRF och bli en möjlighet för direktmedlemmar att vara aktiva.

Vi ska också utveckla vårt utåtriktade arbete, såväl genom personliga möten och via webb och sociala medier, och på så sätt nå fler hörselskadade, i alla åldrar, i alla delar av samhället.

FÖRBUNDET SKA:

- ta fram strategier och metoder för att öka antalet medlemmar
- stimulera föreningarnas arbete med medlemsvärvning genom att erbjuda handledningar, tips och forum för erfarenhetsutbyte mellan föreningarna
- genomföra försöksprojekt som lyfter fram och prövar hur nätverk kan bli en väg in i HRF-engagemang och medlemskap
- genomföra undersökningar om medlemskap och engagemang bland befintliga, tidigare och potentiella medlemmar
- uppmuntra medlemmar i Unga Hörselskadade (UH) att även gå med i HRF

DISTRIKTEN BÖR:

- anordna distriktsträff om medlemsvärvning för föreningarna
- utveckla kontakterna med hörselvården för att nå potentiella medlemmar, i samarbete med föreningarna

FÖRENINGARNA BÖR:

- diskutera och prova olika metoder för medlemsvärvning
- anordna träffar för olika grupper av hörselskadade, dit även icke-medlemmar bjuds in

Mål F.2: Att stimulera medlemsengagemanget och utveckla dialogen inom organisationen

En levande organisation behöver ha en levande diskussion om hur organisationen bör utvecklas och om hur medlemmarnas kunskaper, erfarenheter och engagemang bäst tas tillvara.

Vi ska därför föra dialog om hur vi kan stimulera medlemmarnas engagemang. Inte minst ska vi dra nytta av alla de goda idéer som finns inom organisationen, och uppmuntra tipsutbyte mellan föreningar och distrikt runt om i landet.

Vi ska också välkomna att medlemmar engagerar sig på nya sätt, utan att de behöver göra stora åtaganden – till exempel erbjuda möjlighet att göra små, tidsbegränsade insatser under en kortare tid. Sådana insatser kan så småningom leda till intresse för att ta på sig ett förtroendeuppdrag.

FÖRBUNDET SKA:

- erbjuda tips och forum för erfarenhetsutbyte mellan föreningarna, för att stimulera föreningarnas arbete med att utveckla medlemsengagemanget
- utveckla informationen till befintliga medlemmar

- ta fram en handledning med riktlinjer, råd och tips om hur föreningarna kan utveckla sin medlemsvård
- genomföra rådslag om organisationsutveckling med distriktens representanter
- utreda hur HRFs kongresser kan utvecklas i framtiden

DISTRIKTEN BÖR:

- genomföra rådslag om organisationsutveckling och medlemsengagemang

FÖRENINGARNA BÖR:

- anordna träffar och utbildningar för olika grupper av hörselskadade
- utveckla andra former av engagemang än att vara förtroendevald, till exempel erbjuda medlemmar möjlighet att göra tidsbegränsade insatser
- utveckla informationen till befintliga medlemmar

Mål F.3: Att stärka och engagera förtroendevalda

HRFs utbildningar och seminarier ökar inte bara kunskapen bland HRFs förtroendevalda – det är också mötesplatser där aktiva HRFare får möjlighet att utbyta erfarenheter, diskutera framtiden och kanske få vänner för livet. På så sätt får deltagarna förnyad kraft och kompetens att ta sig an påverkansarbete, opinionsbildning, styrelsearbete med mera, till gagn för alla hörselskadade.

Vi ska därför ta fram en utbildningsplattform för HRF, samt fortsätta utveckla utbudet av utbildningar och seminarier för förtroendevalda på alla nivåer inom organisationen.

Vi ska även utveckla handledningar för förtroendevalda, som gör det lättare och roligare att sköta olika uppdrag.

FÖRBUNDET SKA:

- ta fram en utbildningsplattform
- anordna utbildningar för förtroendevalda i föreningar och distrikt
- anordna seminarier för distriktens representanter
- ta fram och utveckla handledningar och praktiska råd som underlättar för förtroendevalda

DISTRIKTEN BÖR:

- anordna utbildningar och seminarier för distriktets och föreningarnas förtroendevalda

FÖRENINGARNA BÖR:

- anordna utbildningar om styrelsearbete

Mål F.4: Att HRFs verksamheter blir tillgängliga för alla hörselskadade

HRF ska vara en öppen och välkomnande organisation, som tydligt visar att vi anser att alla människor har lika värde. Det innebär att vi ska sträva efter full tillgänglighet vid alla våra aktiviteter. Alla ska kunna känna sig delaktiga hos HRF.

Men verksamheter inom HRF är ibland inte tillgängliga för alla hörselskadade. Vid olika möten och arrangemang kan det saknas teleslinga, skrivtolk och teckenspråkstolkning. Även ljudmiljön kan vara besvärlig. Så får det inte vara; inom HRF ska vi visa respekt för varandras olika behov. Det är en fråga om trovärdighet – genom att föregå med gott exempel kan vi ställa krav på och visa vägen för andra.

Nu ska vi därför ta ett gemensamt krafttag, så att HRF blir en förebild i samhället när det gäller tillgänglighet för hörselskadade. Vi ska stärka kunskapen och tillgänglighetskompetensen inom organisationen och se till att all verksamhet inom HRF blir fullt tillgänglig för våra medlemmar.

FÖRBUNDET SKA:

- vara en förebild när det gäller tillgänglighet för hörselskadade, genom att se till att alla aktiviteter och arrangemang som förbundet helt eller delvis har ansvar för är fullt tillgängliga
- stödja distrikt och föreningar i deras arbete med att uppnå full tillgänglighet för hörselskadade inom all HRF-verksamhet, bland annat genom kunskapsunderlag och rådgivning.

DISTRIKTEN BÖR:

- vara en förebild när det gäller tillgänglighet för hörselskadade, genom att se till att alla aktiviteter och arrangemang som distriktet helt eller delvis har ansvar för är fullt tillgängliga

FÖRENINGARNA BÖR:

- vara en förebild när det gäller tillgänglighet för hörselskadade, genom att se till att alla aktiviteter och arrangemang som föreningen helt eller delvis har ansvar för är fullt tillgängliga

**Mer information och
nyheter från HRF hittar du på
www.hrf.se**

Detta handlingsprogram
antogs av Hörselskadades Riksförbunds
kongress 2016.

Hörselskadades Riksförbund
www.hrf.se